सर्वथा तस्याः कामपीडया नाशएव प्राप्तइत्याह ॥ श्यामेति ॥ ५० ॥ तदेव विवृणोति ॥ दृढमिति ॥ साध्वी सीता मद्विरहं गता संप्राप्ता वसंतसत्वेऽसत्वेवा सर्वथा वर्तयितुं जीवितुं नालं नसमर्था ॥ ५१ ॥ एवंनिश्चयकारणं परस्परानुरागसाम्यं दर्शयति ॥ मयिभावइति ॥ ५२ ॥ हिमवहोपि पावकप्रतिमोऽत्युष्णइतिविरोधाभासः ॥ ॥ ५३ ॥ यं वायुं सीतयासह स्थितिकाले सदा सुखंमन्ये इत्यन्वयः॥५४॥ तदा सीतासंयोगकाले असौ वायसः पक्षी विहंगः आकाशगःसन्प्रणदितस्तेनच तद्वियोगं सूचितवानित्याशयः ॥ अथ तांविना तद्वियोगावस्थायां पादपगतः प्रहृष्टमभिकूजति तेन तत्संयोगं सूचयतीत्याशयः ॥ तदेव विवृणोति ॥ विहगःसन्प्रतिहारकोऽपहारक

श्यामापद्मपलाशाक्षीमृदुभाषाचमेप्रिया ॥ नूनंवसंतमासाद्यपरित्यक्ष्यतिजीवितं ॥ ५० ॥ दृढंहिहृदयेबुद्धिर्ममसंपरिवर्तते ॥ नालंवर्तयितुंसीतासाध्वीमद्विरहंगता ॥ ५१ ॥ मयिभावोहिवैदेह्यास्तत्त्वतोविनिवेशितः॥ममापिभावःसीतायांसर्वथाविनिवेशितः॥५२॥ एषपुष्पवहोवायुःसुखस्पर्शोहिमावहः॥ तांविचिंतयतःकांतांपावकप्रतिमोमम ॥ ५३ ॥ सदासुखमहंमन्येयंपुरासहसीतया ॥ मारुतःसविनासीतांशोकसंजननोमम ॥ ५४ ॥ तांविनाथविहंगोसौपक्षीप्रणदितस्तदा ॥ वायसःपादपगतःप्रहृष्टमभिकूजति ॥ ५५ ॥ एषवैतत्रवैदेह्याविहगःप्रतिहारकः ॥ पक्षीमांतुविशालाक्ष्याःसमीपमुपनेष्यति ॥ ५६ ॥ पश्यलक्ष्मणसन्नादंवनेमदविवर्धनं ॥ पुष्पिताग्रेषुवृक्षेषुद्विजानामवकूजताम् ॥ ५७ ॥ इत्यर्थः ॥ तु इदानींतु सपक्षी तस्याः समीपं मां नेष्यतीत्यर्थः ॥ कतकस्तु पक्षीप्रणदितस्तथेति विहगःप्रीतिकारकइतिच प्राचीनःपाठः ॥ असौ पक्षी तथातिसुखं यथाभवतितथा विहगःसन्नाकाशगः प्रणदितः नादंकृतवान् अस्य पूर्वमितिशेषः॥तत्संयोगकाले इत्यर्थः ॥ अथेदानीं तांविना तद्वियोगकालेऽन्यथेतिशेषः दुःखनादइत्यर्थः॥अथ कंचिच्छकुनमाह॥पादपगतोवायसः प्रहृष्टं यथा कूजति एषविहगएवंनादविशिष्टोविहगोवायसोयत्रसीतातिष्ठति तत्र तस्याः प्रीतिकारकः अतिपीडाभावसूचकः मांतु मांच तस्याः समीपं तत्समीपगमनद्वारमुपनेष्यति उपस्थापयिष्यतीत्यर्थइत्याह ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ पुनःकामपीडां नाटयति ॥ पश्येति शृण्वित्यर्थः ॥ अवकूजतां शब्दंकुर्वतां ॥ ५७॥